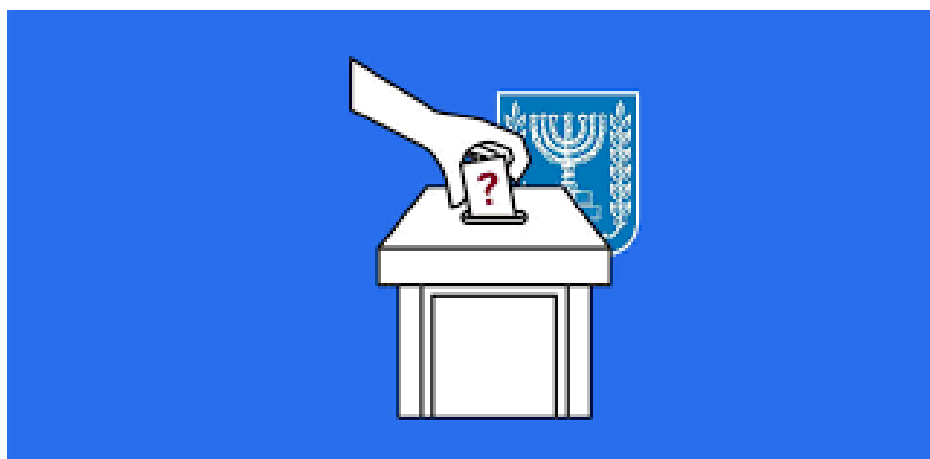

הפקולטה למדעי הרוח והחברה – החוג לאזרחות
קורס "כתוב בעיתון", תשפ"ב, בהנחיית ד"ר משה שגור

גיליון מספר 2 – 22 במרץ 2021

עורכת – אלמוג שבת

לא רק לא אבו יאיר / רנא אעמר

שיח בחירות מרץ 2021 בעיניי הוא אחד המוזרים ביותר מאז קום המדינה, ביבי הפך לאבו יאיר, מנסור עבאס הפך לבן גביר, ובן גביר! אוי בן גביר לא משנה המחיר. מוזר!! זהו שלא, השיח הפוליטי בישראל השתנה ואולי הוא מסמל את תחילתו של עידן חדש בקואליציות ובמאזן הכוחות הפנימי.

עיון בשיח הפוליטי ערב הבחירות משאיר את הרושם שמדובר בשתי מערכות שונות, המפלגות הערביות לעומת המפלגות היהודיות, כאשר באחרונים השיח הוא שוב סביב סוגיות מרכזיות בדמוקרטיה הישראלית, בכלכלה, בצמחיה אחרי הקורונה, בבעיה הפלסטינית ותוכנית הסיפוח (גנץ מתגאה שהוא עצר אותה) אבל מעל הכל מערכת הבחירות היא משעשעת מאוד, היא יותר דומה לסדרה בנטפליקס, שיש בה גיבורים, דמויות ראשיות ודמויות משנה, עלילה ודילמות רק שלדעתי צריך להוסיף את הכתובית +16 (שפה אלימה) אין ספק כי שיח הבחירות הנוכחי הרבה יותר קשה מקודמיו הלעג, האלימות הקיימת בשיח זה היא חסרת גבולות ולמרבה הצער אין בה כללים אתיים ומוסריים בניצוחה של התקשורת שצריכה להיות אובייקטיבית ביקורתית היא פשוט משתפת פעולה עם פוליטיקאים מזכיר תקופות שחורות שלכל מלך היו משוררי חצר שתפקידם היה להלל לשבח את המלך, יחיא המלך יחיא.

בחירות מרץ 2021 הן בגדר צומת דרכים ביחסים של כל כך הרבה קבוצות בחברה הישראלית, חרדים מול חילוניים, מזרחיים מול אשכנזים, ערבים מול יהודים, כיבוש וסיפוח מול פתרון מדיני קבוע, זה כבר לא של מעמד הביניים מול מעמדות אחרים, אבל ככל הנראה זו היא מערכה של איש אחד של ראש הממשלה ששוב ושוב הוא מראה כמה הוא חכם כמה הוא פוליטיקאי וכמה כל קשה לשבור את הבן אדם הזה.

המערכת הפוליטית אינה יציבה בישראל מזה שנים, מערכה החדשה של הבחירות אינה מוסיפה יציבות לה, אבל תוצאותיה באופן וודאי יחליטו את המשך הדרך ויקבעו במידה רבה אם המערכת תתייצב או לא ושוב הכל תלוי באיש אחד נתניהו.

מבין כל המפלגות הקיימות המפלגה הערבית החדשה רע"מ היא תופעה מאוד מעניינת, מלגה מסורתית אשר מגדירה את עצמה כמפלגה דתית שמרנית, פלג של התנועה האסלאמית אשר פרשה מהרשימה המשותפת, מפלגה זו רואה בימין ובשמאל שני צדדים לאותו מטבע וכי החבירה לשמאל הישראלי באופן אוטומטי פגעה קשות בחברה הערבית בישראל והציבה את המפלגות הערביות בעמדה נחותה מה שהחמיר את בעיות האלימות והאדמה בחברה הערבית בישראל. ועל כן על ההנהגה הפוליטית של ערביי ישראל לבחון דרך חדשה, מנסור עבאס העומד בראש המפלגה הזו מצהיר באופן גלוי: "מי שיפנה אלינו, ייתן לנו את זכויותינו ויתנהג איתנו באופן חיובי שמכבד אותנו, את זהותנו ואת מקומנו במדינה - נפעל יחד אתו".

זוהי המפלגה הראשונה שמקבלת על עצמה זהות מסורתית ערבית ומתרחקת מהזהות הערבית לאומית אשר אפיינה את הפוליטיקה הפנימית הערבית בישראל, היא מתמקדת בפוליטיקה הפנימית ובשיח המקומי, היא תובעת שינוי חשיבתי ויצירת סדר יום חדש.

איני יודעת אם מנסור עבאס צודק בהתרחקותו מהקו אשר אפיין את הפוליטיקה הערבית הפנימית, איני יודעת גם כמה הוא מיושן, אבל אני מאוד מתחברת לתביעות של המפלגה הגיע הזמן שהחברה

הערבית בישראל תתמקד בבעיות הקיומיות שלה ותתרחק מהקו הלאומני אשר 70 שנים לא הביא תועלת לחברה הערבית בישראל, המצע של החברה, הדרך שלה אולי היא תביא לשינוי במאזן הכוחות בארץ ואולי היא תפתח אפיקים חדשים לשיתוף פעולה בין הימין הישראלי לחברה הערבית ותשנה את סדר היום הפוליטי והתקשורתי סוף סוף. מי היה מאמין שגביר יסכים לתמיכה חיצונית של ערבים, ומי היה מאמין שאותו ביבי נתניהו אשר אמר הערבים נוהרים לקלפיות בהמוניהם יהפוך בן יום ולילה לאבו יאיר, יכול להיות שהכול מותר במלחמת ההישרדות של נתניהו.

למרות זאת, אני מאמינה כי התפיסה כי שמאל וימין הם שני צדדים לאותו מטב הנה תפיסה מוטעית ביותר, והיא מסוכנת מאוד, הנהירה אחרי הימין בישראל, יכולה להיות משחק רולטה שיתפוצץ בפנים של עבאס ומפלגתו וייתכן שהוא יצטייר כמי שפירק את האחדות הערבית לדורות בשל ההתעקשות שלו לראות את התמונה והמפה הפוליטית בצורה נכונה, יש שיגידו כי הוא לא למד מהיריבים של נתניהו, ותסריט זה יכול להיות ריאלי בעוד שבועות אחדים.

להתעלם מפצע מדמם / גיא שוקרני

הסכסוך הפלסטיני - ישראלי הוא בעיני הנושא הקריטי ביותר במישור הפוליטי בישראל. עצם המילה סכסוך נשמעת לי רכה מידי לתיאור המצב, אולי המילים כיבוש, מלחמה מתמשכת, מאבק אלים, הולמים יותר את הסיטואציה הבלתי נתפסת שמתמשכת לה באין מפריע כבר עשרות שנים, אבל בהינתן מגבלות השפה, נשתמש במילה סכסוך.

בעשור האחרון נדמה והקולות המדברים על הסכסוך, או על פתרון מדיני השתתקו או הושתקו, במקום לדבר על פתרון, על התפתחות, מדברים על ניהול הסכסוך, על חיים נורמליים בציוד. כאשר הנושא כמעט ולא נמצא על סדר היום, לא בתקשורת וכמובן שלא בקרב הפוליטיקאים (מכלל הצדדים, כולל המפלגות הערביות) אשר נזהרים מלהעלות אף ציוץ קטן בכיוון מחשש לאובדן קולות.

לטעמי, הסיבות להתחמקות מהשיח נובעות מהתחזקות של מספר קונספציות. תפיסה אחת הרווחת בקרב הציבור היא שלא ניתן לגשר על הפערים בין הצדדים, הפלסטינאים אינם מעוניינים בשלום "אמיתי", לא ניתן לבטוח בהם ובכוונותיהם, ולכן אין מה לקיים שיח מדיני. תפיסה נוספת גורסת כי המשך קיום הכיבוש בעצם מיטיב עם העם הפלסטינאי, שכן יציאה מהשטחים, "ברור" ותביא לידי עליית שלטון חמאס ובכך רק תזיק לפלסטינאים אשר "מעדיפים" להישאר תחת הכיבוש הישראלי אשר מיטיב עימם כל כך. תפיסה נוספת נובעת מעליה בתמיכה באידיאולוגיה הלאומנית-דתית, המאמינה בקדושת הארץ ובהכרח שלמותה, התנועה הזו מצליחה להשפיע על דעת הציבור הכללי בישראל, ואף לכוון ולכופף את הממשל בארץ לעשות כרצונה.

כך שהסיבות לחוסר המעש ולהתחמקות מהנושא רבות, השיח על הכיבוש כבר לא "קול", אמירות על תמיכה בפתרון שתי מדינות שרק לפני כעשור נאמרו על ידי ראש הממשלה עצמו מתקבלות בלעג במקרה הטוב ובקיתונות של בוז וקללות במקרים יותר קיצוניים. אך מבחינתי, חוסר המעש הזה משול לאדם שמתהלך בעולם עם פצע פתוח מדמם בבטנו, וכל מה שמעניין אותו לעשות זה למחות על סיגרים ושמפניות, או על כתבות אוהדות בעיתון. לטעמי חוסר מעש מוביל באופן תמידי להתדרדרות, למוגלה שנקוות בגוף ולאט לאט הורגת אותו. רק פעולות אקטיביות (גם אם לעיתים נעשות בהן טעויות) מובילות בסופו של דבר לצמיחה והתקדמות.

כשאני מסתכל על המפה הפוליטית, אני מנסה למצוא התייחסויות מבין המפלגות העיקריות המתמודדות בבחירות להמשך הכיבוש. מתוך המצע של ימינה עולה באופן ברור השאיפה להמשך ההתיישבות ואף יתרה מכך, סיפוח חלקים נרחבים נוספים לתוך שטח מדינת ישראל, כאשר בתוך כך יסופחו לאוכלוסיית ישראל במהלך חד צדדי, פלסטינאים אשר יקבלו מעמד של תושבים בתחילה ואולי יהפכו להיות אזרחים בעתיד. כך מתוך המצע שלהם: "אנו מתנגדים למסירת שטחי ארצנו ולהקמה של מדינה פלסטינית בלבה של ארץ ישראל. אנו דוגלים בערך ההתיישבות בכל חלק מחלק ישראל לרבות יהודה ושומרון." ובנוסף, "אנו תומכים בהחלת החוק הישראלי על השטחים שבשליטת ישראל (שטחי C) שם חיים למעלה כחצי מיליון יהודים וכשמונים אלף ערבים. לערבים אלו תוצע תושבות, אזרחות ישראלית או ניהול עצמי על פי בחירתם ובכפוף לשיקולי ביטחון." מבחינתי, גם פעולה כזאת, היא בעצם פעולה אקטיבית שייטכן ותוביל לתוצאה כזו או אחרת, אך היא עדיפה מאשר ישיבה על הגדר וחוסר פעולה אשר אנו עדים לה כבר כעשור.

לעומת זאת, מפלגת העבודה שזוכה למעין ניצוץ של התחדשות ממשיכה בקו שמכוון לפתרון שתי המדינות ולפירוק חלק מההתיישבויות (אף אם המסר לא מודגש בחוד החנית של הקמפיין עצמו). כך מתוך המצע של מפלגת העבודה "שתי מדינות לאום לשני עמים, שתחיינה בשלום זו לצד זו. הגבול בין שתי המדינות יקבע במשא ומתן בין הצדדים. גושי ההתיישבות מרובי אוכלוסייה יהודית יישארו תחת ריבונות ישראלית, ההתנחלויות ביהודה ושומרון שאינן בגושי ההתיישבות מצע מפלגת העבודה לכנסת ה-18 המסופחים, יפוננו בהסדר, והמתיישבים יפוצו בהתאם לעקרונות חוק "פידיון הבית" ("פיוני-פיצוי"). מפלגת העבודה תדאג לפינויים של המאחזים הבלתי חוקיים בהתאם להתחייבויותיה

הבינלאומיות של מדינת ישראל". גם כאן, ישנה שאיפה לפעולה אקטיבית שתוביל לשינוי במפה הלאומית בישראל, גם אם מדובר בסיכון מעצם הפתיחות.

מבחינתי, המאבק בין התפיסות השונות בארץ מתבסס על שתי השקפות חיים בסיסיות, מצד אחד, תפיסת החיים השמרנית, הפחד מהאחר, הצורך בביסוס הזהות הלאומית באמצעות הרחקת לאומים אחרים אשר מאיימים עלי, איומים אשר ברובם אכן קונקרטיים, גם היסטורית וגם בהווה. השקפת החיים הזו, קובעת כי עלינו לחיות על חרבנו, לחנך את ילדינו להישמר מפני האויב.

מצד שני, ישנה תפיסת חיים של פתיחות שמוכנה לקחת סיכון ויודעת לעצב את הזהות שלה באופן עצמאי ללא פחד מהאחר. תיאר את זה יפה פריקלס, "שאנו מעזים ביותר ובאותה שעה גם מעיינים יפה בכל דבר שיש בדעתנו לעסוק בו. ואילו האחרים: העדר הידיעה מוסיף להם אומץ וההתבוננות - היסוסים. ובאמת ראויים להיקרא אמיצי לב רק אלו המכירים ויודעים גם את נוראות המלחמה וגם את נעימות החיים ואינם מתחמקים בשל כך מהסכנות".

באופן אישי, אני נוטה יותר לטובת תפיסת חיים של פתיחות, של לקיחת סיכונים מתוך אמונה בעוצמת היכולת שלי להתמודד איתם. בהתאם לכך, אני אצביע למר"צ, מפלגה שאמנם לא משקפת בצורה מלאה את תפיסותיי, אבל כן חותרת לכיוון של פתיחות וקבלת האחר תוך אמונה וביטחון בזהות העצמית שלי, בחירות שלי להגדרה עצמית, בשוויון כולל ואמיתי של כל הלאומים בישראל, בזכויות אדם ואזרח, זה העולם שהייתי רוצה ליצור ולחיות בו.

רק אל תספרו לאף אחד.

כלכלה בתחתית הרשימה בשיח הפוליטי / עדו חמו

נגיף הקורונה שגרם למשבר בריאותי וגרר אחריו נקיטת צעדים חריפים האמורים למנוע את התפשטותו גרר את ישראל למשבר כלכלי ועלייה חדה במספר המובטלים במדינה.

על פי נתוני שירות התעסוקה, גם אחרי פתיחת חלקים גדולים מהמשק נותרו 571 אלף תובעי דמי אבטלה. בנוסף אליהם רשומים 81 אלף תובעי הבטחת הכנסה, שהם מובטלים כרוניים, יחד איתם רשומים 87 אלף שאינם תובעים דבר כי אינם זכאים.

מה הממשלה עושה כדי להתמודד את ממדי האסון התעסוקתי? כרגיל מתקוטטת.

ישנו עימות בין מפלגות שונות על גובה המענקים לעידוד חזרה לעבוד ועל תוכניות כלכליות שונות. בשיח הפוליטי לקראת הבחירות ניתן להבחין כי הכלכלה בתחתית סדר העדיפויות.

ניתן היה לצפות שהמפלגות יציעו לבוחרים מדיניות כלכלית אך על פי גלובס מרביתן לא טורחות להציג מצע כלכלי מפורט או תוכנית מעודכנת.

השוני בשיח לקראת בחירות: כלכלה וחברה/ביטחון ?

על פי סקר שערך מכון גוטמן של המכון הישראלי לדמוקרטיה לקראת הבחירות מעלה שהשיקול אצל רוב הבוחרים בבחירות הקרובות הוא דווקא הנושא החברתי כלכלי: 45% מציבור הבוחרים ציינו שזהו השיקול העיקרי עבורם, שיעור גבוה משמעותית בהשוואה לנושאי חוץ וביטחון – 28%, דת ומדינה – 11% וחיזוק הדמוקרטיה – 9%.

תוכניות כלכליות

תוכנית סינגפור

מפלגת ימינה בראשותו של נפתלי בנט מציגה את "תוכנית סינגפור", שבה מופיעים פחות משרדים ממשלתיים, קיצוץ במיסים, הקפאת הוצאות ממשלתיות לחמש שנים, פחות רגולציות, יותר סחר. בנט רוצה לקדם את הכלכלה לעבר המודל הסקנדינבי – בסינגפור אין בכלל ארגוני עובדים, רוב הציבור הסינגפורי נהנה מרווחה גבוהה בזכות הצלחה כלכלית, ממשלה יעילה ומיסוי נמוך.

דעתי על יוזמת בנט בנושא הכלכלה היא שזה יישאר בגדר חזון ורעיון וכרגע במציאות הישראלית לא ניתן יהיה לממש אותה. אני חושבת שרפורמות שכוללות הפחתת מיסים משפיעות בעיקר על העשירים, וגורמות לאי השוויון בהכנסה לגדול.

הפחתת המיסים מביאה לפחות הכנסות למדינה ובעקבות כך גדל ה"בור" בתקציב שיגרור אחריו העלאת מיסים אחרים.

הפחתת מיסים משמעותה קיצוץ בהוצאות הממשלה – פחות בביטחון, פחות בחינוך, פחות בבריאות.

תוכנית סינגפור היא תוכנית כלכלת צנע ואינני תומכת בכך. בתקופה של אבטלה גבוהה בעקבות הקורונה מדיניות צנע פוגעת בצמיחה. צמצום הוצאות ממשלתיות יכול להעלות את שיעור האבטלה וזה הדבר האחרון שאנו רוצים בימי הקורונה.

התוכנית הכלכלית של נתניהו וכך

ומצידו השני עומד ראש הממשלה בנימין נתניהו ולצידו שר האוצר ישראל כץ שמבטיחים לחלק שוב מענקים לאזרחים ולעסקים שנפגעו מהמשבר, לפרוס תשלומי מע"מ ולדחות החזרים על הלוואות.

התוכנית שהציגו נתניהו וכך לא תואמה עם היועץ המשפטי לממשלה וישנה טענה שנתניהו מציג "כלכלת בחירות" בלבד על מנת לפתות את ציבור הבוחרים להצביע למפלגת הליכוד.

נתניהו התייחס לטענה זו ואמר במסיבת עיתונאים כי לא הפקידים ולא היועמ"ש הם שיחליטו על הצעדים הנדרשים לסיוע לאזרחים, אלא רק נבחר הציבור.

דעתי על כך היא שהמתווה הזה הוא מעין "פלסטר" שסייע לחלק מהאנשים אך לא יציל את המשק.

לסיכום, ארצה שהמערכת הפוליטית תציג מדיניות ברורה בתחום הכלכלי-חברתי, תפעל לשיפור איכות החיים היומיומית של אזרחי המדינה ותגביר את הסולידריות.

בחירות 2021- זמן לעשות סדר / פז עסור

קשה להגיד שהבחירות המתקרבות ובאות תפסו אותנו בהפתעה. כל מבט טכני, ניתוח אישיותי, סקירה היסטורית ופרשנות פוליטית של התנהגותו של ראש הממשלה וההסכם הקואליציוני צפה את התפרקות הממשלה והבחירות הבאות. אך ההבנה שזהו המקרה, וזה העתיד הברור, לא מפחית מהאכזבה, הקושי ואף הבושה שאכן זה קורה. ארבע מערכות בחירות בתוך שנתיים זהו אינו הישג להתרברב בו, זהו אינו שיא חיובי, וזהו טייטל שלא נעים להצמיד לצד הדמוקרטיה האמיתית היחידה במזרח התיכון.

יש הטעונים שהבחירות שרודפות בחירות הן הוכחה לכך ששיטת הממשל בישראל לא טובה, יש לשנות אותה וארה"ב עולה כדוגמא לעיתים רבות ל"איך עושים את זה נכון". ראשית אגיד שרוב האנשים, וזה כולל אותי, לא באמת יורדים לסוף ההבנה כיצד שיטת הממשל בארה"ב עובדת. בנוסף יש נטייה להסתכל רק על הצדדים החיוביים ולא על החסרונות. אני לא מסכים עם הטענה הזו, אך אני מסכים שהשיטה דורשת תיקון וליטוש.

החורים בשיטת הממשל, כמו חוסר מגבלת הקדנציות לדוגמא, זוהי הסיבה האמיתית למערבולת הפוליטית בה אנו נמצאים. לכן אני אבחן אילו תיקונים ברמת שיטת הממשל מציעים, אם בכלל המפלגות הגדולות.

אעשה את הבדיקה בצורה "שטחית" הכוללת בדיקה באתר המפלגה, המצע (במידה ויש רלוונטי) ואמירות מרכזיות. זו מכיוון שזהו המידע הועבר לבוחר הממוצע. אבדוק את חמשת המפלגות הגדולות לפי הסקרים האחרונים.

הליכוד – לא נמצא מידע בנושא.

יש עתיד – יש עתיד מתייחסת לשינוי צורת המשילות. בין היתר מציע יש עתיד הגבלת כהונת ראש הממשלה לשתי קדנציות (חוק ראשון שיועבר), הגבלת גודל הממשלה ל-18 שרים ו-4 סגני שרים (חוק שעבר ובוטל), כתיבת חוקה ושריון חוקי יסוד ברוב מיוחד ש-80 חברי כנסת ([מתוך אתר – יש עתיד](#)).

ימינה – לא נמצא מידע בנושא.

תקווה חדשה – תקווה חדשה מתייחסת אל נושא הממשל. ראשית מציינת את הגבלת הכהונה של ראש הממשלה ל-8 שנים בלבד ואף הגבלת הקדנציות לשלטון המקומי. בנושא השני מדברים על שינוי שיטת הבחירות, לא מנומק מהו השינוי הרצוי. הנושא השלישי הוא חיזוק והעצמה של הרשויות המקומיות ([מתוך אתר – תקווה חדשה](#)).

הרשימה המשותפת - לא נמצא מידע בנושא.

כדי למנוע את המשך הסחרור הפוליטי חייב לפתח וללטש את שיטת הממשל. ההוכחה לכך שהבחירות מדברות על גוש תומך ביבי וגוש מתנגד. זו היא בחירה המתאימה לבחירת עריץ ולא לבחירת ממשלה המייצגת את האידאולוגיה של העם. מפלגה אשר לא שמה שינוי זה על דיגלה לא מבינה את המצב או שלחלופין נהנית ממצב זה. עכשיו רק נותר שתקום ממשלה שתאפשר שינוי.

בחירות 2021 / איימן פרו

השיח של הבחירות בשנה הנוכחית הינו מאוד מוזר, נראה כי ישנה אדישות קרב המועמדים, המועמדים אינם מעלים אג'נדות חדשות ומקוריות.

המדינה נמצאת בכמה משברים הן המגפה השוררת במדינה אשר שיתקה את כלל המערכות וגרמה להרבה מובטלים וזרעה פחד קרב האוכלוסייה וגרמה לריחוק חברתי.

אני חשוב שעצם קיום הבחירות מראה על חוסר במנהיגות קרב הפוליטיקאים אשר נמצאים בכנסת. הם בחרו בדרך הפשוטה לפירוק כי לא הצליחו למצוא דרך לכופף את מר נתניהו ולגרום לו להתיישר לרצונות שלהם.

בעיניי היחיד שניסה וגילה מנהיגות הוא בני גנץ ממפלגת כחול לבן,

כחול לבן הוקמה לקראת בחירות אפריל 2019 כרשימה משותפת שכללה את מפלגות חוסן ישראל, תל"ם ויש עתיד. השתיים הראשונות (בראשות בני גנץ ומשה יעלון בהתאמה) הוקמו זמן קצר קודם לכן והחליטו להתמודד ביחד. לאחר מגעים וניסיונות שכנוע ממושכים הצטרפה אל השתיים גם מפלגת יש עתיד. כחול לבן ממוקמת במרכז המפה הפוליטית ובין מועמדיה לכנסת הוצבו שלושה רמטכ"לים לשעבר (גנץ, יעלון וגבי אשכנזי).

בבחירות הרשימה זכתה להישג נאה של 35 מושבים. בבחירות של ספטמבר 2019 כחול לבן הפכה לרשימה הגדולה ביותר עם 33 מנדטים אך לא הצליחה להרכיב ממשלה. בבחירות 2020 שמרה על כוחה אך ירדה למעמד הסיעה השנייה בגודלה אחרי הליכוד. כחודש לאחר הבחירות התפרקה סיעת כחול לבן לשלושה רכיבים: יש עתיד ותל"ם סרבו לשאת ולתת עם נתניהו וייסדו סיעה משותפת (יש עתיד-תל"ם); שני ח"כים התפלגו מתל"ם והקימו את סיעת דרך ארץ; ונציגי מפלגת חוסן ישראל המשיכו להחזיק בשם ובמותג כחול לבן. בבחירות לכנסת ה-24 (2021) התמודדה כחול לבן, אך נותרו בה רק נציגים ממפלגת חוסן ישראל.

המפלגה משדרת שהיא ממשלת שלטון והיא מעוניינת לשלוט שוב ולחזור לאותן כוחות ומנדטים שקיבלה בשלושת המערכות האחרונות, ניתן לזהות את הנחישות ואי הווייתור של בני גנץ על מקומו בפוליטיקה למרות טעויותיו כמתחיל.

חוק ומשפט

א. חוקה: נוביל תהליך פרלמנטרי וציבורי מקיף, שמטרתו הסדרת מפעל החוקה של

מדינת ישראל על בסיס מגילת העצמאות.

ב. כחול-לבן תשמור על הפרדת הרשויות ועל עצמאותן המוחלטת.

ג. מערכת משפט חזקה היא ערובה לשלטון נקי משחיתות.

ד. נאבק בשחיתות. מועמדי כחול-לבן לכנסת, למוסדות השלטון ולכל תפקיד ציבורי

אחר יהיו נשים וגברים שלא דבק בהם רבב.

ה. ביטחון פנים: נקדם תוכנית ארצית למיגור האלימות בחברה הערבית - כולל איסוף

נשק ומלחמה במשפחות פשע, תוך שיתוף פעולה בין המשטרה לרשויות המקומיות.

ו. נחזק את השלטון המקומי ונעניק אוטונומיה ניהולית וסמכויות ביצוע לרשויות

מקומיות שיעמדו בקריטריונים של התנהלות אחראית ואיתנות פיננסית, תוך הקפדה על

מניעת שחיתות בתחומן.

אם לא בני גנץ בבחירות הנ"ל וכניסתו לממשלה יכל לאפשר למר נתניהו פרצה חזקה בשינוי החוקים ובפגיעה ישירה בבטן הרכה של מדינת ישראל לטובתו האישית.

מה שעשה בני והוכיח שהוא איזן את המערכה בלקיחת תיק שר המשפטים, ומנע מביבי לעשות כרצונו במערכת המשפט ופגיעה בטוהר המידות של השופטים ובכבוד בית המשפט.

בני מבין כמה חשובה מערכת משפט לחיזוק הדמוקרטיה בישראל, וכמו כן עצם הגעתו לפוליטיקה כמפקד העליון של הצבא והחשיבות של הדוגמה האישית למנהיג. נותן לו אמונה מלאה שאסור לאף גורם להתערב בהחלטות בית המשפט והשופטים ואסור לנו לפגוע ולזלזל בהחלטות אשר הם מקבלים.

כמו כן, המפלגה מבינה שהאזרח תמיד מחשב את עצמו כמסכן וכקורבן מול המדינה ואם והפוליטיקאים והמנהיגים יפגעו במערכת המשפט ויהפכו אותה כלא לגיטימית יהיה תוהה ובבוהה במדינה.

מה שאני מביע נגד **מדיניות הבריאות** אשר היא מובילה

א. משבר הקורונה פגש את מערכת הבריאות אחרי שנים של הזנחה וייבוש, אך בזכות כוח האדם המצוין והתשתיות האיכותיות, עמדנו בפרץ. כעת אנו מתחייבים לתקן, לצמצם את הפערים בין המרכז לפריפריה, ולהגדיל את מספר התקנים לצוותים הרפואיים.

ב. נפעיל תכנית חירום להפחתת העומס בביה"ח באמצעות הגדלת זמינות מרפאות החירום בקהילה וחיזוק קופות החולים, שהוכיחו את עצמן כמובילות בעולם.

ג. נדאג שיופקו לקחים מההתמודדות עם מגפת הקורונה ובראשם חיזוק מערכת הבריאות הציבורית ושיקום מערכי ההתמודדות עם פנדמיה ואירועי חירום בריאותיים.

ד. נעלה את מספר הרופאים/ות והאחים/ות ונקדם רפורמה בעבודת הצוותים הרפואיים, בדגש על מתמחים.

לגנץ היה את כל הכוח לעזור למערכת הבריאות להתאושש ולקבל כוחות במיוחד עם פרוץ המגפה. הוא יכול היה להעביר את כל ניהול המגפה לצבא כי הוא הגורם היחיד שיועד לנהל מלחמות ומשברים אסטרטגיים במדינה, עם הטלת האחריות לצבא יכלו לעבוד תחתיו אין ספור מערכות מתוחכמות ומיוחדות לצמצם את הפגיעה באזרחים ככל הניתן. בני לקח את הוויכוח על מערכת הבריאות לפן האישי בינו לבין נתניהו מה שגרם לאזרחים להפסיק להאמין במערכת הבריאות ובמגפה במיוחד. מגפת הקורונה היום נמצאת תחת כותרת מגפה פוליטית ולא כמגפה שיש להתייחס אליה ברצינות לכן, המדיניות שכאן הוא מציע היא טובה אך יכול היה עשות אותה מתוך הממשלה וכשההזדמנות הייתה בידיו.

למרות הניסיון הדל שיש לבני במערכת הפוליטית בעיניי הוא הקריב את עצמו למען המדינה וכך מצופה ממנהיג, גם אם זה על חשבון חייו הוא מגן על המדינה שלו, אך האויב שעמד מולו ערמומי מתוחכם ומנוסה שגרם לו להתרסקות ופירוק. אך אני מאמין שהנחישות שיש לבני עוד תקבל תהודה ונדרש אליה בהמשך.

בריאות מעל הכל / יאנה פבזנר

בעיה מרכזית שבחרתי לעסוק בה מלווה אותנו באופן יומיומי בשנה האחרונה והיא, איך לא? מדיניות הבריאות. בשנים האחרונות עוד לפני התפרצות נגיף הקורונה, בעיית מדיניות הבריאות הוצפה, ויש לא מעט להציף: מחסור במשאבים, צפיפות גבוהה בבתי החולים, זמני המתנה ארוכים בחדרי המיון, תורים ארוכים לניתוחים, מצוקה כספית בקופות החולים, חוסר שוויון במספר המיטות לנפש בין מחוזות הארץ, כאשר מספר המיטות לנפש בפריפריה הדרומית והצפונית הוא הנמוך ביותר בישראל, ובירושלים הגבוה ביותר.

משבר הקורונה גרם לכולנו האזרחים להרים גבה ולשאל שאלות רבות בנוגע לאופן הטיפול בקורונה כמו, האם המדינה שלנו עשתה הכל כדי לטפל באופן היעיל ביותר במגיפה? איך המדינה הגיעה למצב של סגרים ארוכים ומייגעים שפוגעים פגיעה עצומה בכלכלה, בתעסוקה, בחינוך ובבריאות הנפשית של כולנו והאם באמת אי אפשר היה למנוע את זה? האם באמת היה צריך לבטל את הטיסות ולאסור כניסה ויציאה מהארץ של ישראלים שבאמת היו זקוקים לכך אך לא היה להם את הקשרים הנכונים? עוד שאלות רבות נשארו לא פתורות ולפי חברת הכנסת אורנה ברביבאי (יש עתיד): "התחקיר על מלחמת יום כיפור יהיה קטן לעומת התחקיר שיעשו על הקורונה."

נכון, מדינת ישראל היא המדינה הראשונה שיוצאת ממשבר הקורונה, אבל הקורונה הזכירה לכולנו שוב עד כמה חשובה פעילות הממשלה למען הבריאות של כולנו. המשבר לימד אותנו ובעיקר את משרד הבריאות שיש הרבה לשפר בתחום ההתמודדות עם מגיפות ובכללי בתחום מדיניות הבריאות.

אתר וויינט ערך שאלון למפלגות בנוגע למדיניות הבריאות שלהן ([בקישור זה](#)), כשנשאלה השאלה: "מהם האתגרים המרכזיים במערכת הבריאות שבכוונתכם לטפל בהם לאחר הבחירות?" מפלגת הליכוד השיבה שנגיף הקורונה יהיה האתגר הראשון לטפל בו למרות שמדינת ישראל היא המדינה הראשונה בדרך ליציאה ממשבר הקורונה, ושלאחר הבחירות יפעלו כדי להגדיל את יכולות האשפוז בישראל וכן את הטיפול בחדרים אקוטניים, בבריאות הנפש, והנגשת שירותי רפואה מתקדמים בפריפריה, כולל קיצור תורים. בנוסף, פתיחת פקולטות נוספות בתחום הרפואה ו הקדמת מרכזי מחקר ופיתוח בינלאומיים, שבשילוב מפעל לייצור חיסונים שיוקם כבר בשנה הקרובה, יספקו מעטה הגנה מהיר, עוצמתי, יעיל ובשליטה שלנו לכל אירוע עתידי בהמשך.

מטעם מפלגת כחול לבן נמסר שהמפלגה תטפל בצמצום הפערים בין המרכז לפריפריה והגדלת מספר התקנים לצוותים הרפואיים. בנוסף, המפלגה תפעיל תוכנית חירום להפחתת העומס בבתי החולים באמצעות הגדלת זמינות מרפאות החירום בקהילה וחיזוק קופות החולים. כמו כן, המפלגה תקדם רפורמה בעבודת הצוותים הרפואיים, בדגש על מתמחים.

כרגע נגיף הקורונה הוא הבעיה הבריאותית המרכזית בחיינו אך כמו שציינתי למעלה יש שאלות רבות בנוגע להתמודדות המדינה עם המשבר והאם ההתמודדות הייתה יכולה להתקיים באופן יעיל יותר ובעלת מחיר נמוך יותר אילו "הדברים הקטנים" היו נפתרים.

כפי שנמסר מהליכוד, ישראל היא אכן המדינה הראשונה לצאת ממשבר הקורונה בזכות מבצע החיסונים המוצלח. יחד עם זאת, גם לפני הקורונה מצב הבריאות במדינה לא היה מזוהר ובעיניי

הבעיה המרכזית היא פערים בין הפריפריות לאזורי המרכז. נראה שמפלגת הליכוד עוסקת בכותרות על הטיפול בנגיף הקורונה ורק אחרי זה תטפל בבעיות האחרות בתחום הבריאות.

התחברתי יותר לעמדת כחול לבן, מכיוון שלעניות דעתי הכותרות של המפלגה נשמעות לי יותר ריאליות והפעולות המתוכננות נשמעות לי משכנעות, לי משכנעות, אמינות וכאלה שבאמת יתרמו לחברה בנושא הבריאות בצורה נרחבת ולא רק ביציאה ממשבר הקורונה. יתרה מכך, בכל השנה האחרונה מפלגת כחול לבן ניסתה לעשות ככל יכולתה כדי להמשיך את החיים והשגרה לצד הקורונה. בנוסף, אני יכולה להגיד באופן אישי שלמרות שהתקשורת עשתה הכל כדי להציג את יושב ראש מפלגת כחול לבן - בני גנץ, כשקרן, פחדן ובוגד אני בוחרת להאמין לו ולאנשיו.

לסיום, נראה שבזמן האחרון השיח הפוליטי כבר לא עוסק בבעיות במדינה אלא במאבקי כוחות פוליטיים. המערבולת הפוליטית שנקלענו אליה מזניחה נושאים חשובים לא פחות מהבחירות ביניהם נושא הבריאות. הייתי רוצה שלאחר הבחירות הרביעיות אולי סוף סוף תהיה ממשלה יציבה, שעוסקת בעשייה למען הציבור ולא בסכסכנות ובהתקוטטות.

מלחמת ההתשה של הדמוקרטיה / זוהר ברונשטט

כבר שנתיים (לפחות) שאנו נמצאים במלחמה מתמדת. זוהי מלחמת התשה שאינה מרפה, כאשר מצד אחד עומדים אזרחי ישראל ואילו מן הצד השני עומדים להם האנשים המתיימרים להיות המנהיגים שלנו. מלחמת ההתשה הזו מתרחשת לעיתים באופן גלוי ומובהק (כדוגמת יציאה לעוד בחירות ועוד בחירות) אך לעיתים גם באופן הסמוי מהעין של מרבית מאזרחי המדינה (כדוגמת תקנת החירום על התקציב והקמת משרדי ממשלה חסרי כל ערך). מלחמת ההתשה הזו מתקיימת לה כאשר צד אחד, המתיימרים למנהיגות, מושכים בחוטים וקובעים את הטון, ואילו מהצד השני יש אותנו, אזרחי ישראל, שבויים בחסות הדמוקרטיה.

הבחירות האלו, ואלו שבאו לפנין, ואלו שבאו לפניהן- הן מכעיסות, מעציבות ומטרידות, אך מעל לכל- הן מפחידות אותי. הן מפחידות אותי לא בגלל שאני חוששת להפסיד, ולא בשל התקציבים שנשפכים. הן מפחידות אותי כי הן מעוררות ייאוש, ואיבוד כל צל של תקווה או אמון בדמוקרטיה הישראלית. הנזק של המציאות הזו על החברה הצעירה בישראל לעיתים נראה כמעט בלתי הפיך. והנה סיפור מחיי המבהיר בצורה מושלמת את עמדת- בכל יום בחירות אני מקפידה לנצל את ההזדמנות ולעשות לאחייני יום חינוך אזרחי מוצלח, תוך בילוי בקלפי ולמידה על כל המפלגות. במערכת הבחירות הקודמת, אחיינית שלי, מאור, שהייתה אז בת 5 שאלה- "למה נצביע?" ואני ענית לה- "העבודה". מאור ענתה בפליאה מוחלטת: "אבל כבר הצבענו העבודה!", ואני התייצבתי למשימה הלא פשוטה- לתווך מורכבות של 3 מערכות בחירות בשנה וחצי לילדה בת 5. האמת היא, שמאורי, במשפט אחד הצליחה לזקק את כל התסכול שקיים בי ואולי במחנה השמאל בכלל. כבר ניגשנו לקלפי, כבר עשינו את כל הטקס, כבר קיוונו והתפללנו ושכנענו אנשים ללכת להצביע, וכבר האמנו באמת לאפשרויות שיכולה להיווצר אלטרנטיבה. ושוב. נותרנו חסרי כל. איבוד האמון והתקווה מצלקים אותנו. אחוזי ההצבעה הולכים ויורדים, המסוגלות של אנשים להתעניין בפוליטיקה הולכת ונעלמת ויש יותר מידי צעירים שאיבדו אמון באפשרות שיכול להיות כאן אחרת, שהדמוקרטיה יכולה לייצר מציאות שגם תהיה באמת טובה עבורנו, ושיש בעולם הזה פוליטיקאים שבחרו במקצוע מהסיבות הנכונות, ומתחושת שליחות אמיתית ולא צינית וזולה.

אז גם במערכת הבחירות הזו אני אצביע למפלגת העבודה, והפעם אפילו בלב שלם יותר מבעבר. מפלגת העבודה, שבראשה עומדת מרב מיכאלי, היא מפלגת שמאל ציונית, הדוגלת בקידום שוויון בין אזרחי המדינה, בשימור וקידום מדיניות הרווחה, בהיפרדות מהפלשתינים, במלחמה באלימות המינית, בקידום זכויות לקהילה הגאה. אני פקודה למפלגת העבודה מזה שלוש שנים, ואני שמחה על מרבית מחברי הרשימה שהרכבנו וכמובן על המנהיגה שלנו העומדת בראשה. האמת היא, שאני מרגישה שבהרבה מאוד מובנים, מרב היא מנהיגה שעוזרת לי לחזור להאמין. לחזור להאמין שמנהיגות יכולה להגיע מכוונות טהורות וטובות, לחזור להאמין שאפשר לדבר על מציאות חברתית אחרת ויש גם צעדים קונקרטיים שכדאי ורצוי לקדם, שיכולה להיות פוליטיקה של אמת, אבל לא רק כי זו סיסמת הבחירות, אלא כי יכולה להיות מנהיגה שהולכת באמת עם העקרונות שלה ומוכנה לשלם מחירים. אני מאושרת על האפשרות לעשות למאור, אחיינית שלי, שיעור נוסף באזרחות ולספר לה שיש גם הוכחות לאמירה: "גם את יכולה להיות מנהיגה!", כי סוף סוף אנחנו נצביע לאישה. אני

שלמה וגאה בהחלטה שלי, ומקווה מאוד שנצליח להרכיב גוש מספיק גדול שיכלול בתוכו מנהיגים עם כוונות אמיתיות ונטולי ציניות ואגו. הגיע הזמן לסיים את מלחמת ההתשה.

מערכת בחירות רביעית בשנתיים, פנינו-לאן?? / סיון בן יוסף

בשנה האחרונה אני מוצאת את עצמי שואלת שוב ושוב, האם זה הגיוני ללכת בפעם הרביעית לקלפי בכדי להצביע עבור מפלגה כזו או אחרת במטרה לנסות ולזכות בממשלה מתפקדת?

האם זה הגיוני לבזבז שוב ושוב כספי ציבור לשווא בזמן שהעוני רק גדל? שהרי פעם אחר פעם התוצאות די דומות ושוב ושוב המנהיגים מסרבים לכבד את קולו של הבוחר, לשלב ידיים ולעסוק בעשייה במקום לדאוג לאינטרסים הצרים שלהם?

כפעילה חברתית אני נתקלת רבות בפנים שמאחורי המספרים, אותן משפחות שהסטיסטיקה מספרת שהן חיות מתחת לקו העוני. ולאחרונה זה רק גדל, הפניות רבות והלב נקרע לעיני תמונות קשות ומשפחות מתפרקות. אותן אימהות שאחת לזמן מה שולחות הודעה אשר ניכר בה חוסר הנוחות והבושה ומבקשות אוכל לשבת ושולחות תמונה של מקרר ריק.

או אותה אימא שצלצלה יום לפני פורים בוכה שהיא לפני ניתוק חשמל ואין לתחפושות לילדים שלה והם שואלים כל יום מתי תקנה להם תחפושת ואין לה תשובה, ליבי נצבט כאשר חשבתי שיגיעו לבית ספר ויראו את כולם שמחים ומחופשים, מה ירגישו? מיד שלחתי אותה לחנות לבחור תחפושות ומשלוחי מנות לילדים שלה. האם הפוליטיקאים באמת דואגים להם? האם הם רואים אותם לנגד עיניהם כאשר הם מרשים לעצמם ללכת לבחירות בפעם הרביעית בשנתיים?

נדמה כי זו אינו מלחמה על הדמוקרטיה שלנו, נדמה כי זו אינה מלחמה על המדינה שלנו, על החיים שלנו. נדמה כי זו עוד מלחמה על האינטרסים הצרים שלהם. על הכבוד, העוצמה, הכוח והאובססיה לשלוט.

העם עייף, משבר הקורונה רק העצים את הקושי של האנשים ונדמה כי כל אחד עסוק בקשיים שלו ובמלחמת ההישרדות יום-יומית.

אני מזועזעת מהעובדה שבעוד שלושה ימים נצא שוב להצביע כל אחד למפלגה בה הוא תומך או חושב שמייצגת אותו.

מתנצלת, אני כבר לא מאמינה לאף אחד ואיני יודעת מה נכון. מעט איבדתי את האמון במנהיגים שלנו, אולי לא מעט, אולי הרבה.

אני גורסת שמשמעות הבחירות הללו היא שגעון גדלות, היא חוסר אכפתיות משווע והתעלמות מהמצוקה האמיתית בה שרויה המדינה, התעלמות אמיתית מהמצוקה בה שרויים האנשים ויותר מזה התעלמות מחשיבות הדמוקרטיה.

נתבקשתי לבחור מפלגה אחת, להציג את המצע שלה ולאחר מכן להתייחס-מזה שעתיים יושבת, חושבת, כותבת ומוחקת.

בחרתי למחוק ולא לכתוב, מתנצלת איני מוצאת מי באמת ראוי להתייחסות, איבדתי אמון כיוון שאני מאמינה שבשעת משבר מנהיגים צריכים להתעלות מעל לאינטרסים האישיים שלהם ולמשחקי הכוחות שלהם, להתאחד, לשלב ידיים ולעבוד... לעבוד עבורנו-לשם כך בחרנו בהם והם נכשלו ובענק!!!

שואלת את עצמי מי רואי לזכות בקול שלי ואיני יודעת, אנו שלושה ימים לפני בחירות ואיני יודעת עבור מי להצביע. עצוב שלכאן הגענו...

למי תקשיב? ראש הישיבה או ראש הממשלה? – בראי הבחירות לכנסת ה-

24 / אלון באום

ראש הישיבה הגרי"ג אדלשטיין / ראש הממשלה נתניהו

צילום: אהרן קרון, פלאש 90 / לע"מ

בעוד מספר ימים ניגש לקלפי ונממש את זכותנו הדמוקרטית היסודית, לבחור את נציגינו בכנסת ה-24. ההצבעה תיעשה עבור מפלגה, אשר אמורה להוות במידה קרובה ככל הניתן את ערכינו ותפיסת עולמנו. בבואי להכריע למי מבין 38 המפלגות אשר הגישו מועמדותן לכנסת – סוגיה מרכזית אחת נצרבה בזיכרוני והיא חולשתה של המדינה לקיים את זכותי לחיים וביטחון במגפת הקורונה. בעוד המגיפה משתוללת לנגד עינינו, ותושבי ישראל נדרשו לוותר על זכויות מרחיקות לכת כגון: חופש התנועה, חופש העיסוק ואף

במידת מה חופש המחאה, חלקים מסוימים בחברה המשיכו לקיים את שגרת חייהם כלא כלום. בימי שגרה, הנושא כמעט ולא בכותרות, אך כאשר חברי הממשלה נמנעו מסגרים דיפרנציאליים והמדינה נותרה סגורה על סמך הנתונים הארציים בלבד, לא יכולתי שלא לחוש מורת רוח בעודי צופה באירועי הענק שהתקיימו בקרב המגזר החרדי. במצב זה הבנתי כי למדינה שני מוסדות, לא כנסת וממשלה, ולא בג"ץ וממשלה, אם כי הממסד החרדי והממשלה. הם אלה אשר ניהלו את המדינה במהלך משבר הקורונה. הדבר מדיר שינה מעיני מכיוון שמדינה מהווה את המסגרת המארגנת של תושביה. בשיטת הדמוקרטיה העקיפה, אנו מוותרים על חרותנו עבור יכולתה של המדינה לשרת את צרכי הפרט ולפעול לטובת הכלל. איני נושא נשק ואיני מגדל גידולים חקלאיים כי זוהי חובתה של המדינה בהסכם הבסיסי ביותר לדאוג לכך שאוכל לחיות את חיי בביטחון ולרכוש במכולת השכונתית את המצרכים לקיום בסיסי.

מדינת ישראל ידעה מחלוקות רבות בין אזרחיה, אחת מהן הינה בכל הקשור לנושאי הדת והמדינה. כבר בראשיתה המדינה קיימה מוסדות שונים ונפרדים ועם הקמתה כאשר נדרשה לכוון חוקה, לא הגיעו להסכמות עד לרגע האחרון – בו חתמו על גיליון נייר ריק שלאחר מכן הושלם לכדי מגילת העצמאות. תהליך הכרזה זה התאפשר, בסופו של דבר, עקב הסכמת כלל השותפים על מה שמכונה עד היום הסכם הסטטוס-קוו. בהסכם זה, אשר אומץ על ידי ממשלת ישראל הראשונה ובכל ממשלה מאז, מאוגדים מספר תחומים אשר כולם מסכימים שהינם בבחינת טאבו. התחומים המרכזיים הם: שבת, כשרות, אישות וחינוך. תחומים אלו, נושאים במהותם משקל רב והם נוגעים כמעט בכל תחום בחיינו. רק לאחרונה, נוכחנו לדעת כי הכנסת נמנעה מלהכריע בסוגיית הגיור הרפורמי בהתאם למתווה ניסים אשר הוצג כבר לפני כ-15 שנים, דבר שהצית ביקורת כלפי החלטת בג"ץ בנושא. נושא זה ועוד רבים דומים מבהירים את העובדה כי נדרש פתרון לסוגיית הקשר בין הדת למדינה – גם לבחירות אלו וגם להמשך קיומה של המדינה כיהודית ודמוקרטית, וכזו המקיימת את עקרון שלטון החוק.

סוגיות דת ומדינה מוזכרות גם בבחירות אלו. בכנס שנערך לאחרונה [ועליו דווח](#) באתר החרדי 'כל הזמן' דנו חברי הכנסת בחובות המוטלות על ידי המדינה ומחייבות את כלל אזרחיה כגון חוק החמץ המצריך לכסות את החמץ בסופרים עליו חה"כ תמר זנדברג ממרצ אמרה כי "תגיש שוב הצעה לביטול 'חוק החמץ'. 'חוק החמץ' עצמו שבמסגרתו מכסים עם יריעות הנייר המגוחכות את מדפי

הסופרים לא נולד עם קום המדינה ולא ירד עם לוחות הברית. יש פרקטיקות שאין להם קשר לשמירת כשרות והיהדות. כפייה של מנהגים דתיים והלכתיים במסגרת חוק בספר החוקים היא לא דרכה של מדינה דמוקרטית ואין להם מקום במדינת ישראל". ואילו ח"כ משה מלכיאלי מש"ס התייחס לנושא החמץ גם הוא ואמר כי "נמשיך בקידום הצעת החוק זכויות החולה של ח"כ ארבל אשר מבקשת לשמור על הסטטוס קוו ולהסמיך את מנהלי בתי החולים בנושא, ונקדם את ביטול פסקת ההתגברות. אלה לא חוקים דתיים, אלא חוקים שישמרו על הצביון של המדינה היהודית שרוב העם שלנו רוצה את זה". ובאשר לנושא האכיפה ומניעת התפשטות המגיפה הביקורת עלתה גם סביב ההלוויות ההמוניות שהתקיימו בירושלים לפני כחודשיים. [ראשי מפלגות רבים](#) ביניהם גנץ, סער וליברמן טענו לפגיעה בשלטון החוק ולאכיפה סלקטיבית.

במאמרי הקודם דיברתי על חשיבות הפשרה הפוליטית אך עלינו להמשיך ולתהות על גבולותיה. כשם שתהיה זו סכנה גדולה לדמוקרטיה באם יתקיים מצב של עריצות הרוב, כך עלינו להימנע ממש בו בשם הסכמים שונים אנו נקלעים למצב בו המיעוט עריץ על הרוב, והכל במסגרת כללי המשחק הדמוקרטיים.

אני סבור כי הפתרון לבעיה שהצגתי טמון אך ורק בחינוך, חינוך ועוד פעם חינוך. קיומם של ארבעה זרמי חינוך שונים, משחזרים את המצב הקיים מדי דור- את הנפרד והנבדל, את המחנות המנוגדים. ראי המציאות מציג תמונה של חברה משוסעת, הנוצרת בהמשך לחינוך אידיאולוגי ומסליל, לכן הציפייה לאחדות ושיתוף פעולה איננו מחובר לשטח. יש לנקוט בעמדת פעולה, בשינוי חזיתי המאפשר ראייה של החינוך כדרך לחיבור ויצירת מארג קשרים ופעולות אשר רואות את האזרח במרכז. למשל חינוך הומניסטי אשר שם את התלמיד במרכז, ושואף לפתח בוגר עצמאי יידע גם לייצר את הישראליות המשותפת. רק באמצעות המפגש והשיח על חיים משותפים נדע להניח למחלוקות הפנימיות בינינו.

בעוד פחות משבעים שעות ייסגרו הקלפיות, והייתי שמח אם בתקופה זו נערוך כולנו חשבון נפש, לצד המחלוקת הקבועה של מקום הדת במדינה (או שמא להיפך) מה הקורונה לימדה אותנו? כאשר האויב מולו התמודדנו היה מבית ולא מחוץ, כאשר רמות החשדנות עלו, כיצד האם עשינו את מיטב יכולתנו למנוע אבדות בנפש? ולחברי הכנסת שייכנסו למשכן בעוד ימים ספורים, לא פחות משזו המשימה של אנשי החברה והרוח, אנשי המדע והטכנולוגיה, עולם הרווחה והחינוך, זהו תפקידכם, לדאוג שהשיח אותו חווינו בשנתיים האחרונות ישתנה! בעיניי, החברה המשוסעת והמפולגת, האמון הציבורי בגורמי השלטון והאכיפה נמצאים בשפל, כלומר, בפנייה לעתיד אני קורא לכם- חברי כנסת יקרים – אחו את הקרעים והגיעו להסכמה רחבה. כפי שאמר פרופ' גמזו: 'חוזה חדש'. גבשו הסכמות, נסחו חוקה, הביאו אותנו לאי של יציבות. אעזור לכם ואתחיל "We are the people." כפי שמתחילות חוקות רבות "אנחנו העם."

בחירות בפעם הרביעית / מאי לאופר

מדינת ישראל בדרכה למערכת בחירות רביעית. התלבטתי רבות איך לכתוב על הבחירות הקרבות, כיוון שזהו נושא שגורם לי לכעס ותסכול רב. עצם העובדה שאנו לקראת מערכת בחירות רביעית מייצגת את השסע והקונפליקטים הרבים במדינה שלנו. נציגי המדינה אינם יכולים להגיע להסכמה בינם לבין עצמם, אז איך אנו האזרחים נוכל להגיע להסכמות למיניהן? אחת הצרות הגדולות של מדינת ישראל בימים אלו הוא משבר הכלכלה הגדול שאליו נקלענו. רבים מן העסקים פשוטו רגל, מאות אלפי מובטלים ובממשלה החליטו לצאת לבחירות רביעיות אשר גוזלות מכספי המיסים וכספי המדינה מיליוני שקלים. אני חושבת שזה אסון לממשלת ומדינת ישראל לקיים בחירות רביעיות תוך פחות משנתיים. לפי דעתי בחירות אלו מיותרות שכן בגלל אינטרסים פוליטיים ועריצות השלטון שמכונן כעת, לא יכלו להגיע לפשרה ובכך לחסוך מאיתנו את כל סבב הבחירות מחדש. בעקבות הבחירות הרביעיות האזרחים מתוסכלים, מותשים, רוגזים, כועסים והכי נורא שאין בהם אמונה שדבר מה יכול להשתנות במדינתנו. כאשר המדינה בדרך למערכת בחירות רביעית, צריכות להדליק נורות אזהרה ובמהרה על הכנסת לבקר את הממשלה, להבין כי משהו לא כשורה ולשנות כמתבקש. במקום זאת בוחרים לטרטר את האזרחים המותשים בריאותית, נפשית ופיזית כדי לקבל את אותם התוצאות. נ.ב: לא אתפלא בכלל אם מדינת ישראל תלך בעוד כחצי שנה למערכת בחירות חמישית.

בנוגע לשיח הבחירות הקרבות, אין חדש תחת השמש. המפלגות השונות מתנגחות זו בזו בשיח ובמעשים פוליטיים לא ראויים. השיח נעשה כל כך רדוד שלפי דעתי הפוליטיקאים השונים לא מאמינים לעצמם. כך נראות הפנים של ישראל משוסעות, מתסיסות, מסיתות ללשון הרע ושוכחות שכולנו בני אדם אשר גרים תחת קורת גג אחת וצריכים להיות מאוחדים בייחוד בתקופה קשה כמו זאת.

זכויות האדם נפגעו קשות בתקופת הקורונה. לא רק שזכויות האדם נפגעו אלא גם האמון בין האזרחים לבית הנבחרים התערער עד מאוד ויש תחושה של כאוס באוויר. בזמן קשה זה שבו אנו כמדינה צריכים להיות מאוחדים, אנו נחשפים לשלל הבטחות שונות של הפוליטיקאים, בין היתר בנושא זכויות אדם בסיסיות שעדיין לא מאושרות במדינת ישראל בעיקר מסיבות דת. הזכות להתחתן במדינה קיימת רק לאנשים הטרוסקסואליים. לא אכביר במילים ואספר איך השתנו הדברים במהלך השנים בנושא זה, אך הנושא רחוק מלהיות שלם ויש עוד הרבה מאוד מה לעשות.

לפי מצע הבחירות של מפלגת כחול-לבן בראשות בני גנץ, הם ידאגו לנסות להפריד בין דת למדינה ככל האפשר במידה שלא תפגע באף צד ותחתור לשוויון לגבי נושא זה. כך למשל כחול לבן טוענת כי תפעל לחוקק את ברית הזוגיות כדי לאפשר לכל אזרח לממש את אהבתו בצורה שיבחר. עוד דוגמה היא ייצוג הולם של נשים בכל מוסדות המדינה כולל המוסדות הדתיים כגון רבנות. הדברים שהצגתי הם רק חלק מהבטחותיהם של מפלגת כחול-לבן ומהרושם הראשוני נראה כי הבטחות אלו מעוררות תקווה ויכולות בהחלט להצליח.

על פניו נראה שהמציאות של מפלגת כחול-לבן לא משתמעת לשתי פנים. לפי האגודה למען הלהט"ב אשר בשבועות האחרונים פרסמה סבב פגישות עם המפלגות השונות, בנושא הקהילה הגאה והמשך קידום זכויותיה בכנסת הבאה. למרות ההבטחות הרבות שמצויות במצע כחול-לבן, ראש המפלגה בני גנץ בראיון ענה כי הוא לא מוכן להתחייב לשבת בקואליציה שתראה מחויבות לקהילה הגאה. בבחירות הקודמות שבהן נבחרה ממשלת אחדות, ההסכם הקואליציוני לא כלל את חוסר תמיכתם בחוק לאיסור טיפולי המרה. חלק מחברי כחול לבן נמנעו ואף התנגדו מהצבעות שקשורות בקהילה הגאה למרות הבטחותיהם במצע ובקמפיין הבחירות. מראיון זה ניתן להבין כי אין התאמה בין ההבטחות שכתובות במצע לבין הדברים שקורים בפועל בצורה אשר תראה מחויבות כלפי הקהילה הגאה, בייחוד שברשימת כחול לבן יש מספר חברי וחברות הקהילה הגאה. חוסר התאמה זה יוצר תסכול, חוסר תקווה, כעס ופגיעה בקהילה הלהט"בית בגלל העובדה שאין אמון בינם לבין המפלגה. במקום למכור לאזרחים הבטחות, על כל מפלגה ומפלגה לעמוד בהבטחותיהם במידה הגדולה ככל הניתן. משחק האינטרסים אשר מתפקד כקלף מרכזי, חייב להפסק ובמקומו האזרחים הם יהיו אלה שחשובים ובראש סדר העדיפויות.

משה שר / מהי פוליטיקה ומה מקומה בחינוך

לשיח הפוליטי יצא שם רע, כמרחב של מאבקי כוח על כסף כבוד ואינטרסים. אולם הפוליטיקה אינה רק זירת ההתגוששות הבין מפלגתית או הפרלמנטרית. במובנה הרחב ביותר הפוליטיקה עוסקת בכל מערכי חיינו. בשיר אותו קראנו יחד מנסחת ויסלבה שימבורסקה את התובנה שכל מערכי חיינו, בהם עלינו לקבל החלטות על עיצוב דרך, חלוקת משאבים, סדרי עדיפויות הם מערכי חיים פוליטיים ועל מערכת החינוך להתייחס אליהם כך.

ויסלבה שימבורסקה / הכל פוליטי

תרגום: רפי וייכרט

אנחנו ילדי התקופה, התקופה היא פוליטית.	אינך חייב להיות בן אנוש כדי להיות בעל משמעות פוליטית. די בכך שתהיה נפט גולמי, מספוא מרוכז, חומר גלם ממוחזר.
כל המעשים היומיומיים או הליליים שלך, שלנו, שלכם הם מעשים פוליטיים.	או אף שולחן ישיבות, שעל צורתו התווכחו חודשים ארוכים: מסביב לאיזה שולחן יש לשאת-לתת על אודות חיים ומוות, עגול או מרובע.
תרצה או לא תרצה, לגנים שלך עבר פוליטי, לעור גוון פוליטי, לעיניים היבט פוליטי.	בינתיים אנשים נהרגו, חיות גוועו, בתים עלו בלהבות. ושדות צמחו פרא כמו בתקופות קדם, פחות פוליטיות.
כך או אחרת לכל דבריך הדהוד, לכל שתיקותך ההשתמעות פוליטים.	כל דבר שאתה עושה אתה פוליטי אין בכלל דבר שלא יוצא פוליטי אתה פוליטי, אני פוליטי איך אני רוצה שלא יהיה פוליטי גם אני רוצה שלא יהיה פוליטי אתה פוליטי, אני פוליטי
אף בלכתך בסבך היער אתה צועד צעדים פוליטיים על קרקע פוליטית.	
גם שירים לא פוליטיים הם פוליטיים, ובמרומים מאיר ירח, זה מכבר לא-ירחי, להיות או להיות, זו השאלה. איזו שאלה, חביבי, השב בהקלה. שאלה פוליטית.	

וכך גם סטודנטים לחינוך, פרחי הוראה, מתמודדים עם המציאות הפוליטית בחברה שלהם, החברה הישראלית. הם לא סוציולוגים מדופלמים ולא אנשי מדעי המדינה. הם גם לא פרשנים ברשתות התקשורת. אולם בשיח בינינו הם נענו לאתגר לכתוב משהו על הבחירות הקרבות, על המפלגות שמתמודדות עם המציאות וגם להביע את דעתם. התנסחותם בוסר, אולם דעתם רעננה ומלמדת משהו על התייחסות צעירי ישראל לבחירות הקרבות.